

İCRA KURULU

EXECUTIVE COMMITTEE

Aslı E. GÜRBÜZ USLUEL*

Özet: Türk Ticaret Kanunu'nun 367/1 ve 370/1 hükümleri çerçevesinde yönetim görev ve yetkilerinin yönetim kurulu tarafından devredilmesi sonucu icra kurulu oluşmaktadır. Bu çalışmada icra kurulunun oluşumu, hukuki statüsü ve icra kuruluna uygulanacak sorumluluk hükümleri Türk Ticaret Kanunu ve Kurumsal Yönetim ilkeleri çerçevesinde incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yönetim Kurulu, Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devri, İcra Kurulu, İcra Yetkisi Olan Üye, İcracı Olmayan Üye, Bağımsız Yönetim Kurulu Üyeleri, CEO, Kurumsal Yönetim İlkeleri

Abstract: According to the articles 367/1 and 370/1 of Turkish Commercial Code, board of directors can delegate its management and representative powers which result in the formation of executive committee. In this study, the formation, legal status and the liability of the executive committee are evaluated with respect to the Turkish Commercial Code and Principles of Corporate Governance.

Keywords: Board of Directors, Delegation of management and Representative Powers, Executive Committee, Executive Director, Non-Executive Director, Independent Directors, CEO, Principles of Corporate Governance.

GİRİŞ

Türk Ticaret Kanunu'nda (TTK) benimsenen yönetim modellerinden monist sistem nedeniyle yönetim, temsil ve gözetim görev ve yetkilerinin tümü yönetim kurulunda toplanmaktadır. TTK bu sistem üzerine kurulmuş olmakla birlikte, yönetim ve temsil yetkilerinin yönetim kurulunca devrine izin vermiştir. Böylece yönetim ve temsil yetkisi ile gözetim yetkilerinin ayrışması sağlanmak suretiyle şirketin daha iyi yönetimi sağlanabilecektir.

* Doç. Dr., Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, aslielif@bilkent.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5873-3157, Makalenin Gönderim Tarihi: 10.12.2018, Kabul Tarihi: 12.12.2018

Yönetim kurulunun görev ve yetkilerinin birden fazla kişiye devri genellikle karşımıza icra kurullarını çıkarmaktadır. Anonim şirketler açısından oldukça önemli işlevleri olan bu kurulların, oluşumu, hukuki statüsünün belirlenmesi hukuka aykırı işlemleri nedeniyle doğacak sorumluluğu, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna ilişkin hükümler açısından da önem taşımaktadır.

İcra kuruluna ilişkin değerlendirmeleri yapabilmek için çalışmamızda öncelikle, organ kavramı ve düzenlenişi ele alınacak, anonim şirketin zorunlu organları ve bu organlardan yönetim kurulunun görev yetkileri ve bu yetkilerin devri incelendikten sonra, yetki devri sonucunda oluşabilen icra kurulunun hukuki statüsü ve sorumluluğuna ilişkin hükümler TTK ve Kurumsal Yönetim İlkeleri kapsamında değerlendirilecektir.

I. Anonim Şirketin Organsal Yapısı

A. Organ Kavramı ve Düzenlenişi

Organ kavramı incelenirken, kavramın Roma hukukundaki temellerinin de ele alınması gereklidir. Esasen Roma hukukunda, hak süjesi olarak yalnızca insan ele alınmış, tüzel kişilerin, insanın sahip olduğu irade ve fiil ehliyetiyle donatılmamış olmasından dolayı, hak süjesi olmadıkları kabul edilmiştir. Anılan hukuk sisteminde temellerini bulan bu görüşün zamanla taraftarları artmış ve böylelikle anılan görüşü temel alan ve tüzel kişinin gerçek bir varlığı olmadığını ileri süren *faraziye teorisini* ortaya çıkarmıştır. Bununla birlikte, özellikle taraflar arasında tüzel kişinin hak süjesi olarak kabul edilmemesi nedeniyle zararın bölüştürülememesi, faraziye teorisinin uygulanamayacağını ortaya koymuştur. Söz konusu durum ise tüzel kişinin kendine özgü bir iradesinin olduğu ve bu iradesini açıklayabilmesi için organa ihtiyaç duyduğunu benimseyen *gerçeklik teorisini* ortaya çıkarmıştır. Ancak bu teorilerin hiçbiri, organlara ilişkin düzenlemelerin temelini oluşturmamıştır. Daha sonrasında gerçeklik teorisinin etkisinde, ancak hakkaniyet esasları göz önünde bulundurulurken tüzel kişinin organlarına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır.¹ Türk hukukunda da

¹ Bu teorilerin ve tarihsel gelişimin ayrıntılı incelemesi için bkz. Bilge Öztan, Medeni Hukuk Tüzel Kişilerinde Organ Kavramı ve Organın Fiillerinden Doğan So-

Medeni Kanun (MK) m. 50/1 açıkça tüzel kişinin iradesinin, organları aracılığıyla açıklanacağını düzenlemiş, hükmün diğer fıkralarında ise organların, hukukî işlemleri ve diğer bütün fiilleriyle tüzel kişiyi borç altına sokacağı ve kusurlarından dolayı ayrıca kişisel olarak sorumlu oldukları hükme bağlanmıştır.

Organ esas itibariyle tüzel kişinin iradesini oluşturan, açıklayan ve uygulayan kurullar ve kişilerdir.² Bu tanım esasen organın geniş anlamda tanımlanmasıdır. Geniş anlamda organın kapsamında tüzel kişinin denetim kurulu, genel kurulu, yönetim kurulu vb. yer alır. Öte yandan dar anlamda organ ise, tüzel kişinin yürütme faaliyetlerini gerçekleştirip, iradesini ortaya koyar.³ Dolayısıyla dar anlamda organ yönetim kurulu üyesi, yöneticiler, müdürler, atanan ticari temsilciler olabilir. Bunun yanında gerek Türk⁴ gerek İsviçre⁵ öğretisinde özellikle anonim şirket organlarının sorumlulukları açısından bir nitelendirme yapıldığı görülmektedir. Bu bağlamda, anonim şirket yönetim organının sorumluluğu Türk Ticaret Kanunu (TTK) m. 553/1'de düzenlenmiş, yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve tasfiye memurlarının, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumlu olacakları hüküm altına alınmıştır.

Tüzel kişinin zorunlu organlarının belirlenmesi, organın fiilleriyle ve işlemleriyle tüzel kişiyi haklara sahip kılıp borç altına sokabilmesi, yokluğu halinde tüzel kişinin sona ermesine neden olabilmesi ve

-
- rumluluk, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara 1970, s. 3-12.
- ² Ünal Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Vedat Kitapçılık, B. 4, İstanbul 2015, N.11-01; İsviçre hukukunda benzer bir tanım için bkz. Peter Forstmoser, Organisation und Organisationsreglement der Aktiengesellschaft Rechtliche Ordnung und Umsetzung in der Praxis, Schulthess Verlag, Zürich 2011, §1, N.1; Peter Forstmoser/Arthur Meier-Hayoz/Peter Nobel: Schweizerisches Aktienrecht, Staempfli Verlag, Bern 1996, § 19 N.2.
- ³ Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel, § 19 N.6; Forstmoser, §1, N.2
- ⁴ Tekinalp, N. 11-03; yürütme organının taşıdığı önem ve sorumluluk hukukuna yansımalarıyla ilgili bkz. İsmail Kırca (Feyzan Şehirali Çelik/Çağlar Manavgat): Anonim Şirketler Hukuku, C.I, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 2013, s. 388.
- ⁵ Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel, § 19 N.7,8; Forstmoser, §1, N.3

özel sorumluluk rejimine tabii tutulması bakımından önem taşır.⁶ Bu değerlendirmeler ışığında, anonim şirketin zorunlu organlarını belirlemek ve açıklamakta fayda vardır.

B. Anonim Şirketin Organları

6102 sayılı TTK'da anonim şirketin zorunlu organlarının hangilerinin olduğunu açıkça gösteren bir hüküm bulunmamaktadır. Genel anlamda şirketin organizasyonuna ilişkin hükümlerin yönetim kurulu, genel kurul ve denetçileri düzenlediği görülmektedir. Bunun yanında TTK'da, yönetim organı tarafından kurulacak çeşitli komiteler de öngörülmüştür. Denetçinin şirket organizasyonunun bir parçası olması ve TTK'nın komiteleri düzenlemesi, anonim şirketin zorunlu organlarının neler olduğu konusunda tartışmaları gündeme getirmiştir. Özellikle denetçinin 6102 sayılı TTK kapsamında bir organ olup olmadığı konusu değerlendirilmiş, Kanunun madde gerekçelerinde birbiri ile çelişen ifadelerin yer alması,⁷ organ niteliğini belirlemede yardımcı bir ölçüt olan karar alma yetkisinin,⁸ özellikle TTK m. 378 riskin erken saptanması komitesinin oluşturulmasında denetçiye verilmesi ve denetçinin TTK m. 554 kapsamında sorumluluğunun düzenlenmiş olması da bu tartışmayı derinleştirmiştir. Öte yandan, yapılan tartışmaların ayrıntılarına girilmeksizin baştan belirtmek gerekir ki, öğretilerde kabul edilen görüş, denetçinin anonim şirketin bir organı olmadığıdır.⁹ Bunun nedenini ise denetçinin, bağımsız denetim sözleşmesiyle hizmet vermesinden dolayı, anonim şirketten bağımsız oluşu, genel kurulu

⁶ Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat), s. 393.

⁷ Gerçekten de genel gerekçe N. 129'da, "denetçiler anonim şirket organı olmaktan çıkarılmıştır" ifadesi yer alırken, TTK m. 399, madde gerekçesinde "...Denetim sözleşmesinin niteliği, tartışmalı olup her ülkenin öğretisi ve mahkeme kararlarıyla belirlenmektedir. Bu sorunun kapsamına, sözleşmenin kamusal nitelik taşıyıp taşımadığı ile denetçinin bir tür şirket organı olup olmadığı alt sorunları da girer" açıklaması yapılmıştır. Bununla birlikte TTK m. 437, madde gerekçesinde denetçinin bir organ olmadığı "...Denetçinin bağımsızlığı, yani şirketin dışında bulunması, bir görüş uyarınca şirketin organı olmaması (tartışmalı) onun bilgi verme yükümlülüğünün bulunmadığı anlamına gelmez" şeklinde vurgulanmıştır. Ancak TTK m. 530, madde gerekçesinde bakıldığında kanunen gerekli organlar teriminin anlamının öğretisi ve mahkeme kararlarına bırakıldığı, anılan hükmün anlamının ise denetçinin organ olup olmadığı sorununun cevabı ile açıklık kazanacağı ifade edilmiştir.

⁸ Öztan, s. 39 vd.

⁹ Tekinalp, N. 11-05; Aytaç Köksal, Bağımsız Denetim Sözleşmesi, Beta Basım, İstanbul 2009, s. 214 vd.; Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat), s. 391.

olağan ya da olağanüstü toplantıya çağırılmaması, yönetime ilişkin hiçbir görevinin bulunmaması oluşturmaktadır.¹⁰

Anonim şirketin organlarını belirlerken değerlendirilmesi gereken diğer bir konu ise TTK m. 366/2’de yönetim kuruluna verilen yetkiyle kurulan komite ve komisyonların, anonim şirketin organı olup olmadığıdır. Özellikle TTK m. 378 kapsamında riskin erken saptanması ve yönetimi komitesinin, yönetim kurulunca payları borsada işlem gören şirketler için kurulması zorunlu tutulmuş, diğer şirketler açısından yalnızca denetçinin gerekli görmesi halinde kurulacağı hükme bağlanmıştır. Riskin erken saptanması ve yönetimi komitesinin özellikle payları borsada işlem gören şirketler için kurulmasının TTK m. 378 hükmü ile zorunlu tutulması, bu komitelerin anonim şirketin organlarından biri olarak değerlendirilip değerlendirilmeyeceği sorusunu akla getirmektedir. Ancak, bir yandan bu komitenin kurulmasının yalnızca payları borsada işlem gören şirketler için zorunlu tutulup, diğer anonim şirketler açısından kurulmasının denetçinin gerekli görmesine bırakılması, diğer yandan söz konusu komitenin kurulmamış olması halinde yalnızca yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunun doğması, riskin erken saptanması ve yönetimi komitesinin anonim şirketin bir organı olmadığını ortaya koymaktadır. TTK m. 530 hükmü uyarınca, bir şirketin kanunen gerekli olan organlarından biri uzun süredir mevcut değilse bu şirket hakkında fesih davası açılması söz konusu olur. Komitelerin yokluğu açısından ise bu yaptırım öngörülmemiştir.

Anonim şirketin iki zorunlu organı bulunmaktadır. Bunlar yönetim kurulu (TTK m. 359- 396) ve genel kuruldur (TTK m. 407-451). Her iki organın uzun süreden beri mevcut olmaması şirkete karşı fesih davası açılması sonucunu doğurur. Yönetim kurulu, anonim şirketin yönetim ve temsil organıdır (TTK m. 365). Genel kurul ise anonim şirket pay sahiplerinin şirket işlerine ilişkin haklarını kullandıkları, şirketin yürütme organıdır. TTK bakımından her iki organın işlevleri değerlendirildiğinde, bu iki organ arasında altlık-üstlük ilişkisi olmadığı görülür. Gerçekten de TTK m. 374’de yönetim kurulunun ve kendisine bırakılan alanda yönetimin, kanun ve esas sözleşme uyarınca genel kurulun yetkisinde bırakılmış bulunanlar dışında, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler

¹⁰ Tekinalp, N. 11-05; Köksal, s. 209 vd.

hakkında karar almaya yetkili olduğu düzenlenmiş ve ardından TTK m. 375'te yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri hüküm altına alınmıştır. Benzer bir şekilde TTK m. 408'de, esas sözleşmenin değiştirilmesi, yönetim kurulu üyelerinin seçimi, süreleri, ücretleri ile huzur hakkı, ikramiye ve prim gibi haklarının belirlenmesi, ibraları hakkında karar verilmesi ve görevden alınmaları, kanunda öngörülen istisnalar dışında denetçinin seçimi ile görevden alınması, finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, yıllık kâr üzerinde tasarrufa, kâr payları ile kazanç paylarının belirlenmesine, yedek akçenin sermayeye veya dağıtılacak kâra katılması dâhil, kullanılmasına dair kararların alınması, kanunda öngörülen istisnalar dışında şirketin feshi ve önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı, kanunda çeşitli hükümlerde öngörülmüş bulunan devredilemez görev ve yetkiler saklı tutulmak üzere, genel kurulun münhasır görev ve yetkileri olarak belirlenmiştir.

Bunlara ek olarak, anonim şirketin tasfiye aşamasına geçmesi halinde şirkete tasfiye memuru, yönetim kurulunun çalışmaması ya da bir menfaat çatışmasının söz konusu olduğu hallerde ise kayyım atanır. Bunlar da anonim şirketin organıdır.

II. Yürütme ve Temsil Organı Olarak Yönetim Kurulu

A. Asli Fonksiyon

TTK'nın 365. maddesinde anonim şirketin yönetim kurulu tarafından yönetilip temsil edileceği hükme bağlanmış, kurulun asli fonksiyonu böylelikle belirlenmiştir. İlk olarak yönetim fonksiyonu ele alındığında, öğretilerde bu kavramın iki temel anlamı karşıladığı ifade edilmektedir. İlk anlamı, yönetim organına verilen yönetim görevi olup, aynı zamanda yönetim işlevi olarak da adlandırılmaktadır. Yönetim işlevinin kapsamının belirlenmesi, yönetim hakkının sınırlarının belirlenmesi açısından oldukça önemlidir. TTK m. 374'de yönetim kurulunun ve kendisine bırakılan alanda yönetimin kanun ve esas sözleşme uyarınca genel kurulun yetkisine bırakılmış bulunanlar dışında, işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkili olduğu hükme bağlanmıştır.

Gerçekten de TTK ve diğer bazı kanunlarda yönetim kurulunun görev ve yetkilerine ilişkin hükümler yer almaktadır. Bunlardan en

önemlisi TTK m. 375'te düzenlenen yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileridir. Bu düzenleme ile kanun koyucu genel kurul ile yönetim kurulu arasındaki işlevler açısından denklik kabul etmiş, genel kurulun bir üst organ olduğu görüşünü reddetmiştir.¹¹ Söz konusu hükümde düzenlenen görevler ne esas sözleşme ile ne de alınacak bir kararla genel kurulun yetkisine bırakılabilir. TTK m. 375'e göre yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri şunlardır:

“a) Şirketin üst düzeyde yönetimi ve bunlarla ilgili talimatların verilmesi. b) Şirket yönetim teşkilatının belirlenmesi. c) Muhasebe, finans denetimi ve şirketin yönetiminin gerektirdiği ölçüde, finansal planlama için gerekli düzenin kurulması. d) Müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları. e) Yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergelere ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi. f) Pay, yönetim kurulu karar ve genel kurul toplantı ve müzakere defterlerinin tutulması, yıllık faaliyet raporunun ve kurumsal yönetim açıklamasının düzenlenmesi ve genel kurula sunulması, genel kurul toplantılarının hazırlanması ve genel kurul kararlarının yürütülmesi. g) Borca batıklık durumunun varlığında mahkemeye bildirimde bulunulması”.

TTK m. 375 hükmüyle kanun koyucu, bu maddenin kaynağı İsviçre Borçlar Kanunu (İBK) § 716 a'da olduğu gibi görev ve yetkileri art arda sıralamıştır. İBK'nın bu hükmüyle kanun koyucunun amacı, devredilemeyen görev ve yetkileri sınırlı sayı prensibine göre belirlemek olmakla birlikte, İsviçre öğretisinde bu amacın gerçekleşmediği, İBK'nın başka hükümlerinde ve diğer kanunlarda da sadece yönetim kurulu tarafından gerçekleştirilebilecek görev ve yetkilerin düzenlendiği belirtilmiştir.¹² Benzer bir yorumu TTK m. 375 hükmü için de yapmak mümkündür. Başka bir ifade ile bu hüküm sınırlayıcı olarak düzenlenmemiştir.¹³ Söz konusu hükmün yanı sıra, TTK'da, şirketin

¹¹ TTK m. 375, madde gerekçesi.

¹² Forstmoser, §8, N.6; Peter Böckli, Schweizer Aktienrecht, 4. Aufl, Schulthess Verlag, Basel 2009, §13, N.287; Hükmün sınırlayıcı olduğu yönünde bkz. Rolf Watter/Katia Roth Pellanda, Basler Kommentar, Obligationenrecht II, 4. Aufl, Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel 2011, Art 716a N. 2.

¹³ Tekinalp, N. 12-37; Beşir Fatih Doğan: Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010, s. 173,174.

mali durumunun bozulması nedeniyle gerekli tedbirlerin alınması, şartların gerçekleşmesi halinde iflasın istenmesi (TTK m. 376/1,2), iç yönergenin hazırlanması (TTK m. 419/4), yıllık faaliyet raporunun hazırlanması (TTK m. 516, 519) vb. hükümlerde de yalnızca yönetim kurulunun gerçekleştirebileceği görev ve yetkiler düzenlenmektedir.

Yönetim kurulu bu görevleri kurul olarak yerine getirir. Bununla birlikte, anılan görev ve yetkileri kullanırken yardım almasında bir sakınca bulunmamaktadır. Zira, TTK m. 366/2 hükmünde yönetim kurulunun görev yetkilerini kullanırken yararlanabileceği komite ve komisyonlar kurabileceği düzenlenmektedir. TTK m. 375'deki görev ve yetkiler açısından önemli olan husus yönetim kurulunun son kararı vermesi ve verdiği bu kararlar nedeniyle sorumluluğunun doğabilecek olmasıdır.¹⁴

TTK m. 375'de düzenlenen devredilemez görev ve yetkilerin yanı sıra TTK'nın çeşitli maddelerinde yönetim kurulunun görev ve yetkileri düzenlenmiştir. Yapısal değişiklik işlemlerine ilişkin TTK m. 145, 147, 150, 151, 165,167, 169, 173,174, 175, 185, 186, şirketler topluluğunda TTK m. 198, 199, genel kurula ilişkin TTK m. 410, 417, 437, sözleşme değişiklikleri ile ilgili TTK m. 453, 454, 455, 457, 460, 461, 462, 470 vb. bu hükümlere örnek olarak gösterilebilir.

TTK m. 374 hükmünde yönetim kurulunun görevlerinin sınırı "belirlenirken kanun ve esas sözleşme uyarınca genel kurulun yetkisine bırakılmış bulunanlar dışında" ifadesi kullanılmıştır. Başka bir ifade ile yönetim kurulu şirketin işletme konusunun gerçekleşmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında ancak, kanun ve esas sözleşme ile genel kurula bu yetki bırakılmadığı takdirde karar almaya yetkilidir. Esasen, genel kurulun yetkisine giren temel ve de devredilemez görev ve yetkiler TTK m. 408/2¹⁵'de düzenlenmiştir. TTK'nın

¹⁴ Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat), s. 540, 541; Necla Akdağ Güney: Anonim Şirket Yönetim Kurulu, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2016, s. 147.

¹⁵ TTK m. 408/2: "a) Esas sözleşmenin değiştirilmesi b) Yönetim kurulu üyelerinin seçimi, süreleri, ücretleri ile huzur hakkı, ikramiye ve prim gibi haklarının belirlenmesi, ibraları hakkında karar verilmesi ve görevden alınmaları c) Kanunda öngörülen istisnalar dışında denetçinin seçimi ile görevden alınması d) Finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, yıllık kâr üzerinde tasarrufa, kâr payları ile kazanç paylarının belirlenmesine, yedek akçenin sermayeye veya dağıtılacak kâra katılması dâhil, kullanılmasına dair kararların alınması e) Kanunda öngörülen istisnalar dışında şirketin feshi f) Önemli miktarda şirket varlığının

çeşitli bazı hükümlerinde de genel kurulun görev ve yetkileri yer almaktadır.¹⁶ TTK'nın genel kurulun görev ve yetkilerine ilişkin hükümleri açıktır. Dolayısıyla bu bakımdan yönetim kurulunun görev ve yetkilerinin sınırlarını belirlemek kolaydır. Burada zorluk oluşturan, genel kurula esas sözleşme ile bırakılan yetkilerin neler olduğunun belirlenmesi noktasıdır. Zira esas sözleşme ile kendisine bırakılan alanda genel kurul, işletme konusunun gerçekleştirilmesi için her türlü iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkili olacaktır. Acaba TTK m. 375'te sayılanlar dışında kalan görev ve yetkilerin genel kurula devredilmesi mümkün müdür? İsviçre hukukunda ileri sürülen bir görüşe göre, yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri içinde yer almadığı sürece, yönetim kuruluna ait görev yetkilerin genel kurula devredilmesi mümkündür.¹⁷ Bununla birlikte genel kurul ile yönetim kurulu arasında işlev ayrılığının bulunması ve genel kurulun, yönetimle ilgili aldığı karar bakımından bir sorumluluğunun doğmaması, yönetimle ilgili görev ve yetkilerin esas sözleşme ile genel kurula bırakılmasının hukuk güvenliği açısından uygun olmadığını gösterir. Gerçekten de genel kurulun, yönetim görev ve yetkisini oy kullanmak suretiyle yerine getirmesini sağlayan pay sahibinin, genel kurulun aldığı karar nedeniyle sorumluluğunun doğması söz konusu olmaz. Dolayısıyla, yönetim kuruluna ilişkin görev ve yetkilerin, yönetim kurulunca kullanılması gerektiği, esas sözleşme ile bu yetkilerin devredilmesi gündeme geldiğinde de bunun ancak yönetime devredilebileceği sonucuna varılmalıdır.¹⁸

Yönetim görev ve yetkisinin sınırlarını bu şekilde belirledikten sonra yönetimin işlev anlamının yanı sıra, ikinci anlamıyla yönetimi gerçekleştiren örgüt olduğunu belirtmekte fayda vardır.¹⁹ Yönetim görevi anonim şirketlerde yönetim kurulu tarafından yürütülür.

Yönetim kurulunun ikinci olarak değinilmesi gereken asli fonksiyonu ise temsildir (TTK m. 365). Temsil ile anlaşılması gereken, anonim

toptan satışı”.

¹⁶ Genel kurulun TTK'da düzenlenen diğer görev ve yetkilerine örnek olarak: TTK m. 145, 151, 173, 185, 189/1-a,b, 356, 379/2, 395/1, 396/1, 461/2, 479/3-c, 502, 504, 536/1, 537/1.

¹⁷ Watter/Roth Pellanda, Art 716 N. 6.

¹⁸ Bu görüş ve gerekçesi için bkz. Forstmoser, §9, N.80; Böckli, §12, N.33; Kirca (Şehirali Çelik/ Manavgat), s. 536.

¹⁹ Tekinalp, 12-29.

şirketin üçüncü kişilerle tek, iki ve çok taraflı hukuki işlemler yapması, taahhütler vermesi, mahkemelerde, devlet kurum ve kuruluşlarında yani en geniş anlamı ile dış ilişkilerde temsil edilmesidir.²⁰ Şirket unvanı altında, şirket adına imza atacak kişileri yönetim kurulu belirler ve esas sözleşmede aksi öngörülmemişse ya da tek kişilik bir şirket söz konusu değilse, temsil yetkisi çift imza ile kullanılır (TTK m. 370/1).

Temsil yetkisinin kapsamı ise TTK m. 371’de düzenlenmiştir. Hükmünde temsile yetkili olanların şirketin amacına ve işletme konusuna giren her türlü işleri ve hukuki işlemleri, şirket adına yapabileceği düzenlenmiştir. Hükmün ikinci fıkrasında işletme konusu dışında yapılan işlemler bakımından Türk hukukunda ultra vires ilkesini kaldıran bir kural getirilmiştir. Buna göre şirketin temsilcilerinin üçüncü kişilerle işletme konusu dışında yaptıkları işlemler şirketi bağlar. Ancak üçüncü kişi, işlemin işletme konusu dışında olduğunu biliyor veya durumun gereğinden bilebilecek durumda ise şirket bunu ispat edebildiği sürece işlemle bağlı olmayacaktır. Dolayısıyla kural olarak şirket işletme konusu dışında temsilcinin yaptığı işlemler ile bağlıdır.

Temsil yetkisinin kanunda öngörülen istisna dışında iyiniyetli üçüncü kişilere karşı sınırlandırılması mümkün değildir. Öngörülen istisna ise temsil yetkisinin sadece merkezin veya bir şubenin işlerine özgülendiğine veya birlikte kullanılmasına ilişkin tescil ve ilan edilen sınırlamalardır (TTK m. 371/3). Temsil yetkisine ilişkin ancak bu yönde yapılan sınırlama varsa, geçerli sınırlamadan bahsedilebilecektir. Bunun dışında yapılacak herhangi bir sınırlama tescil ve ilan edilmiş olsa bile tescil olumlu etkisini göstermeyecek ve üçüncü kişilere karşı ileri sürülemezdir.

Temsile ilişkin olarak 6552 sayılı Kanun’un²¹ 131. maddesi kapsamında TTK m. 371’e 7. fıkra eklenmiştir. Buna göre “Yönetim kurulu, yukarıda belirtilen temsilciler dışında, temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerini veya şirkete hizmet akdi ile bağlı olanları sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcılarını atayabilir. Bu şekilde atanacak olanların görev ve yetkileri, 367. maddeye göre hazır-

²⁰ Tekinalp, 12-71.

²¹ İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanununun Hükümünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılması İle Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Kanun, RG, 11.09.2014, S. 29116.

lanacak iç yönergede açıkça belirlenir. Bu durumda iç yönergenin tescil ve ilanı zorunludur. İç yönerge ile ticari vekil ve diğer tacir yardımcılar atanamaz. Bu fıkra uyarınca yetkilendirilen ticari vekil veya diğer tacir yardımcılar da ticaret siciline tescil ve ilan edilir. Bu kişilerin, şirkete ve üçüncü kişilere verecekleri her tür zarardan dolayı yönetim kurulu müteselsilen sorumludur". Öğretide eklenen bu yeni fıkra ile ilişkin çeşitli eserler verilmiş, kapsamlı araştırmalar yapılmış ve hükme ilişkin çelişkiler açıkça ortaya konulmuştur. Konumuz kapsamı açısından bu hükme ilişkin birkaç önemli noktaya değinmekle yetineceğimizi belirtmekte fayda vardır.²² Anılan hüküm temelinde TTK m. 371/3 hükmüne aykırı olarak dış ilişkide konu ve miktar bakımından sınırlama yapılmasının önünü açmış, böylece temsil yetkisi olmayan yönetim kurulu üyeleri ile şirkete hizmet sözleşmesi ile bağlı olan kişiler bakımından bu sınırlamayı yasal hale getirmiştir. Bunun da ötesinde sınırlanan temsil yetkisinin ticaret siciline tescil ve ilan edilmesi sonucu tescilin olumlu etkisi gündeme gelecek, üçüncü kişiler açısından iyi niyet ortadan kalkacak ve şirket, yetkisi dışında işlem yapan temsilcinin yaptığı işlemle bağlı olmayacaktır²³. Anılan hükmün ticaret hukukunun pek çok ilkesini sarstığı göz ardı edilmeksizin hükme ilişkin gerekli değişikliklerin en kısa sürede yapılması gerekmektedir.

B. Yetki Devri

1. Yönetim Yetkisinin Devri

Anonim şirketin istediği yönetim modelini benimseyebilmesi için getirilmiş önemli düzenlemelerden biri de yetkinin devredilmesidir. Özellikle büyük ölçekli anonim şirketlerde, yönetim yetkisinin devri anonim şirketin işlerinin daha etkili, hızlı ve kolaylıkla gerçekleşmesini sağlar. Zira bu şirketlerde, yönetim yetkilerinin kapsamı oldukça geniştir ve bu kapsam farklı nitelikte birçok işi bünyesinde barındırır. Bu nedenle söz konusu yetkilerin kurul şeklinde kullanılması çeşitli

²² Bkz. İsmail Kırca, "TTK m. 371.7 Hakkında Bir İnceleme: AB'ye Üyelik Yolunda Geri Adım", *BATİDER*, Ankara 2014, C. XXX, S. 3, s. 23vd.; Veliye Yanlı/Gül Okutan Nilsson, "Anonim ve Limited Şirketlerde Sınırlı Yetkili Temsilci Tayini", *BATİDER*, Ankara 2014, C. XXX, S. 4, s. 5 vd.; Necla Akdağ Güney, "6552 Sayılı Torba Kanun ile TTK md. 371'e Eklenen Yedinci Fıkra ile İlişkin Değerlendirmeler", www.arslanlibilimarşivi.com (erişim 9.10.2018)

²³ Akdağ Güney, *arslanlibilimarşivi*, s. 24.

güçlükleri beraberinde getirir.²⁴ Öte yandan, yönetim yetkisinin devredilmesi halinde, şirketin üst gözetiminin etkili bir şekilde sağlanması büyük önem taşır.

TTK m. 367/I hükmünde yönetim kurulunun yönetim görev ve yetkilerini devredebileceği düzenlenmiş, ancak bu yetki devrinin kapsamı TTK m. 375 hükmünde belirlenen devredilemez görev ve yetkilerin dışında kalan yetki ve görevler bakımından belirlenmiştir. Böylece yönetim kurulu gerektiği takdirde, TTK m. 375'te yer alan görev ve yetkileri dışında, TTK m. 367 hükmü çerçevesinde, yönetimi kısmen ya da tamamen devredebilir. Anılan hükümde temsil yetkisinin devri düzenlenmemektedir. Gerçekten de TTK m. 367'nin²⁵ gerekçesinde, bu hükümde düzenlenen devrin temsil yetkisini içermediği, temsil yetkisinin devrinin TTK m. 370 hükmüne göre yapılması gerektiği belirtilmektedir.

TTK m. 367/1'e göre yönetim kurulunun yönetimi devredebilmesi için bazı şekil şartlarının yerine getirilmesi gerekmektedir. Gerçekten de hükümde ilgili devrin yapılabilmesi için öncelikle esas sözleşmede bu yönde bir hüküm bulunması gerektiği düzenlenmiş, bunun yanında yönetim kurulunun hazırlayacağı bir iç yönergeye göre yönetimin devrinin esaslarının belirlenmesi gerektiği ifade edilmiş ve yönetimin devri için muhakkak bir yönetim kurulu kararının alınması gerektiği hükme bağlanmıştır. Yönetimin devrine ilişkin esas sözleşmede bulunması gereken hükmün nasıl düzenleneceğine ilişkin herhangi bir düzenleme yoktur. Esasen "yönetim devredilir veya devredilebilir" gibi bir ifadenin esas sözleşmede yer alması yeterlidir.²⁶ Yönetim kurulu esas sözleşme ile kendisine bırakılan bu yetkiyi kullanıp kullanmamakta serbesttir.

Yönetimin devrinin şartlarından olan yönetim organının hazırlayacağı iç yönerge ile şirketin yönetim şekli düzenlenir ve görev alanlarının belirlenmesi sağlanır. Yönergede genel bir örgüt şemasının verilmesi yeterli olmayıp, yönerge karar ve atama yetkileri ile işletmenin teknik, ticari ve hukuki açıdan yönetime ilişkin esasları içermelidir.²⁷

²⁴ Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel, § 30, N.4.

²⁵ 6762 sayılı TTK m. 319/2'de "temsil selahiyetinin ve idare işlerinin" devri düzenlenmişti.

²⁶ Tekinalp, 12-52. Devrin nasıl yapılacağıının da esas sözleşmede belirtilmesi gerektiği yönünde bkz. Doğan, s. 122.

²⁷ TTK m. 367, madde gerekçesi

2. Yönetim Yetkisinin Devredilebileceği Kişiler

TTK m. 367/1 hükmünde yetki devrinin yapılabilmesi için kişiler, yönetim kurulu üyeleri ya da üçüncü kişiler olarak gösterilmiştir. Buna göre yönetim yetkisi, yönetim kurulu üyelerinden birine veya birkaçına ya da üçüncü bir kişiye devredilebilir. Yönetim kurulu üyesi olan ya da olmayan bir tüzel kişiye de yönetim yetkisinin devri mümkündür.²⁸

TTK m. 370/2'de temsil yetkisi bakımından, bunun murahhas üye ya da müdür olarak üçüncü kişilere devredilebileceği düzenlenmiştir. Acaba yönetim yetkisinin devri halinde de murahhas üye ve müdür terimlerinin kullanılması mümkün müdür? Bu soruyu sormayı gerekli kılan TTK m. 367 düzenlemesidir. Zira hükümde yönetimin devredileceği kişiler açısından murahhas üye ve müdür terimlerine yer verilmiştir. Dolayısıyla anılan terimlerin kullanılması için sadece yönetim yetkisinin devri yeterli değildir, yönetim ile birlikte temsil yetkisinin de devri gereklidir.²⁹ Sadece yönetim yetkisi devredildiği takdirde, bu yetkileri devralan kişiler bakımından murahhas üye ve murahhas müdür ifadelerini kullanmak mümkün değildir.

Bu konuya ilişkin değinilmesi gereken önemli hususlardan biri de yönetimin devrinde, devrin yapılabilmesi için kişi sayısıdır. TTK m. 367 hükmünün lafzından anlaşıldığı üzere, yetki devri yönetim kurulu üyesi olan tek bir kişiye de yapılabilmesi gibi, devrin birden fazla kişiye yapılması da gündeme gelebilir. Devredilen yetkinin kapsamı da değişiklik gösterebilir. Esasen bu konu tümüyle şirketin büyüklüğüyle ilgilidir. Söz konusu kapsamda birden fazla kişiye birbirinden farklı görev ve yetkinin devri söz konusu olabileceği gibi, aynı görev yetkilerin yine birden fazla kişiye devri de mümkün olabilir.³⁰ Devri söz konusu olan yetkilerin iç yönergede ayrıntısıyla belirlenmesi sorumluluğa ilişkin hükümlerin uygulanması bakımından önem taşır.

²⁸ Anlam Altay, Anonim Ortaklıkta Yönetim Yetkilerinin Devrinin Sorumluluğa Et-kileri, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2011, s. 83 vd.

²⁹ Tekinalp, N. 12-68. 6762 sayılı TTK m. 319/2'de “.. temsil salâhiyetinin ve idare işlerinin hepsini veya bazılarını idare meclisi azası murahhaslara veya pay sahibi olmaları zaruri bulunmayan müdürlere” devri düzenlemiş, hem yönetim hem de temsil yetkisinin devredildiği yönetim kurulu üyesinin murahhas üye, pay sahibi olmayan bir üçüncü kişinin ise müdür olacağı kabul edilmiştir.

³⁰ Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel, § 29 N.54 vd.; Forstmoser, § 6 N.5 vd.; Kırcı (Şehirli Çelik/Manavgat), s. 596; Altay, s. 79.

3. Temsil Yetkisinin Devri

TTK m. 370/2'ye göre, yönetim kurulu, temsil yetkisini bir veya daha fazla murahhas üyeye veya müdür olarak üçüncü kişilere devredebilir. Bunun yanında en az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisine sahip olması şarttır. Hükümde temsil yetkisinin devredileceği açıkça düzenlenmiş, bununla birlikte devrin koşullarına ilişkin bir belirleme yapılmamıştır. TTK m. 370/1 hükmünde esas sözleşmede aksine hüküm bulunmaması kaydıyla çift imza kullanılması kaydı, TTK m. 370/2'de temsil yetkisinin devredilmesini de kapsamaktadır. Başka bir deyişle yönetim kurulu, esas sözleşme ile kendisine çift imzaya ilişkin bir yetki verilmemişse ya da esas sözleşme ile aksi kararlaştırılmamışsa çift imza kuralının aksine bir kural getirecek şekilde temsil yetkisini içlerinden bir yönetim kurulu üyesine devredemez. Dolayısıyla temsil yetkisinin devri için esas sözleşmede bu yönde hüküm bulunmalıdır.³¹ Temsil yetkisinin devri, TTK m. 367 hükmü ile birlikte değerlendirilmeli, devir için esas sözleşmede hüküm bulunması ve bir yönetim kurulu kararı yanında, devre ilişkin ayrıntılar iç yönergede belirlenmelidir.³²

III. İcra Kurulunun Oluşumu, Hukuki Statüsü ve Sorumluluğu

A. Genel Olarak

İcra kurulunun yapısının ve oluşumunun anlaşılması açısından öncelikle yönetim kurulunun ve yönetimin organizasyonuna ilişkin sistemlerin incelenmesinde fayda vardır. Hukuk sistemleri incelendiğinde karşımıza yönetim modelleri açısından monist sistem ve düalist sistem çıkmaktadır.³³ Monist sistemde şirketin yönetimi, temsili ve gözetimi birbirinden ayrılmaksızın yönetim kuruluna bırakılmıştır. Yönetim kurulu ise icra yetkisine sahip olan ve icra yetkisine sahip olmayan üyelerden oluşur. İcra yetkisine sahip üyeler yönetim kurulunun

³¹ Akdağ Güney, s. 108. Esas sözleşmede hüküm olmadan da temsil yetkisinin devrinin mümkün olduğu, devrin TTK m. 367/1'e göre yapılmasının TTK m. 553/2 hükmünün uygulanması bakımından önem taşıdığı, esas sözleşmede hüküm bulunmasının yetki kullanımının genel kurulun ihtiyarına bırakıldığı anlamına geldiği yönünde bkz. Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat), s. 627.

³² Tekinalp, N. 12-75.

³³ Bu konuya ilişkin olarak bkz. Böckli, § 13 N.896 vd; Hasan Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, C.II, B.3, Adalet Yayınevi, Ankara 2018, § 30 N. 21; Akdağ Güney, s. 69 vd.; Doğan, s. 23 vd.

kendilerine verdikleri yetki kapsamında karar alma yetkisiyle donatılmışken, icra yetkisi olamayan üyeler, yönetim kurulunun münhasır görev ve yetkileri dışında karar alma sürecinde yer almazlar. Bu sistemin en önemli özelliği, yönetim ve temsil görevinin yanı sıra yönetim kurulunun gözetim yetkisi arasında bir ayırım yapılmaksızın, kurulun bu yetkileri birlikte kullanabilmesidir.

Alman paylı şirketlerinin klasik örneğini oluşturan düalist sistemde ise gözetim kurulu ve yönetim kurulu olmak üzere iki organ bulunmaktadır ve bunlar arasında kuvvetler ayrılığı prensibi benimsenmiştir. Yönetim kurulu, yönetim ve temsil görevini yerine getirirken, gözetim kurulu yönetim kurulunun faaliyetlerinin gözetimini yapmakla birlikte, kanuni istisnalar dışında şirketin yönetim ve temsiline karışmaz.

TTK m. 367'nin madde gerekçesinde, Türk hukukunda monist sistemin benimsendiği ifade edilmektedir. Her ne kadar bu sistem benimsenmiş olsa da TTK m. 375'te şirketin üst düzey yönetimi yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri arasında sayılmış, anılan hükümde düzenlenen diğer görev ve yetkiler dışındaki görev ve yetkilerin devrine ise olanak sağlamıştır (TTK m.367). Böylelikle, bir kişinin ya da kurulun kendi iş ve işlemlerini denetlemesinin güçlüğü göz önüne alınmış, yönetim görev yetkisini devreden yönetim kurulu üyelerine sanki bir gözetim kurulu gibi çalışma olanağı verilmiştir.³⁴ Her ne kadar TTK'da icra kurulunu düzenleyen herhangi bir hüküm bulunmasa da TTK'nın sistemi gerek icracı üye gerek icra kurulu aracılığıyla monist sistemin katı bir şekilde uygulanmasının önüne geçmiştir.

B. Oluşumu

İcra kurulu, anonim şirkete daha fazla zaman ayırıp, yönetime katkı sağlayabilecek kişilerden oluşmasının yanında yönetimin iç halkasını da meydana getirir.³⁵ Yönetimde aktif rol oynamakla birlikte icra kurulu yönetim kurulundan tümüyle farklıdır. Anonim şirket yönetim kurulu, TTK m. 375 hükmüne göre devredilemez görev ve yetkilerle donatılmış, şirketin yönetim ve temsil organıdır. Ancak TTK m. 367/1 uyarınca yönetim yetkisini ve TTK m. 370/2 hükmüne göre ise temsil

³⁴ Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat), s. 529, 531.

³⁵ Forstmoser, § 5 N. 75.

yetkisini devredebilir. Uygulamada icra kurulunun, yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri dışında kalan görev ve yetkilerini ve temsil yetkisini devraldığı görülmektedir. Bir an için yönetim kurulunun gözetim yetkisinin de devrinin söz konusu olabileceği ve icra kurulunun aynı zamanda gözetim faaliyetini de üstlenebileceği düşünülebilse de bu hususun kabulü mümkün değildir.³⁶ Zira üst gözetim yetkisi açıkça 375/1-e ile yönetim kuruluna verilmiş, kurulun devredilemez görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

Esasen icra kuruluna tüm görev ve yetkilerin devri gerekli değildir. TTK m. 367/1 hükmünde de açıkça, görev ve yetkilerin kısmen ya da tamamen devrinden bahsedilmiştir. Şirketin günlük ve genel işlerinin gerçekleştirilmesi için gerekli olan yetki ve görevlerin devri kanaatimizce yeterlidir. Ancak hemen belirtmek gerekir ki, yönetimin devrini düzenleyen hükümler genel, çok önemli olmayan, devredilene takdir yetkisini kullanma imkânı vermeyen kararlara ilişkin değildir. Zira anılan yetkilerin devri ve kullanılması nedeniyle TTK m. 553/2'de düzenlenen sorumluluğa ilişkin hükümler uygulanır. Bu noktada, TTK m. 366/2 hükmü kapsamında, yönetim kurulunun işlerin gidişatını izlemek, kendisine rapor hazırlamak ya da iç denetimi sağlamak amacıyla komite ve komisyonlar oluşturmasını, yönetim ve temsil yetkilerinin devrinden ayırmak gerekir. Zira TTK m. 366/2 hükmüne göre oluşturulan komite ve komisyonlarda, TTK m. 367/1'deki yetki devri için aranan şartların hiçbiri aranmaz. Bununla birlikte, acaba icra kurulunun TTK m. 366 kapsamında bir komite şeklinde oluşturulması mümkün müdür? TTK hükümleri çerçevesinde bu hususa ilişkin herhangi bir engel bulunmamakla birlikte, kurulun genel itibarıyla şirketin yönetim ve temsiline ilişkin faaliyetleri gerçekleştirmesi nedeniyle icra kurulu adı altında bu yönde bir komite oluşturulması anlamlı olmaz.

Burada cevaplandırılması gereken başka bir soru ise icra kuruluna her hal ve şartta yönetim ve temsil yetkisinin birlikte devredilip devredilmeyeceğidir. Bu soru, yönetim yetkisinin devrinin temsil yetkisinin devri anlamına gelmeyeceğinden olumlu yanıtlanmalıdır. Başka bir ifade ile kurula sadece yönetim yetkisinin devri de mümkündür. Ancak uygulama açısından bu durum çeşitli zorluklara neden olabilir.

³⁶ Bu konuya ilişkin bkz. Doğan, s. 57.

Pek çok durumda yönetim yetkisinin devri temsil yetkisinin kullanımını zorunlu kılabilir. Dolayısıyla amaca en uygun olanı, yönetim yetkisiyle birlikte temsil yetkisinin de devredilmesidir.³⁷

İcra kurulunun kurulabilmesi için esas sözleşmede bu yönde bir hüküm bulunmalıdır (TTK m. 367/1).³⁸ Bunun yanında, yönetim kurulu, icra kurulu kurulması yönünde bir karar almalı ve düzenleyeceği iç yönerge ile icra kuruluna bırakılan görev ve yetkileri belirlemelidir.

İcra kurulu şirkette tam zamanlı olarak çalışabilecek kişiler arasından seçilmelidir. Çoğunlukla bunlar ile anonim şirket arasında hizmet sözleşmesi bulunur.³⁹ İcra kurulu üyeleri daha aktif üyeler olmalarından ve yönetim işleriyle daha yoğun bir şekilde ilgilenmelerinden dolayı, şirketle ilgili bilgilere, yönetim kurulu üyelerine göre daha kolay erişirler. Bu bilgi akışı nedeniyle de icra kurulu kimi zaman, icra kuruluna göre daha az toplanan yönetim kurulu için karar taslakları hazırlar. Söz konusu nedenlerle, şirketlerde icra kurulu oluşturulması eleştirilmiş,⁴⁰ yönetim kurulunun işlevlerini azalttığı, çoğu zaman şirkette yönetim yetkisi bulunmayan yönetim kurulu üyelerinin, yönetim kurulu toplantılarında icra komitesinin sağladığı bilgi yoluyla karar vermeleri nedeniyle, icra kurulunun dolaylı olarak yönetim kurulunun kararlarında etkili olduğu belirtilmiştir. Bu görüşün haklı gerekçeleri olduğu şüphesizdir. Ancak, özellikle pay sahibi sayısı fazla olan halka açık şirketler açısından icra kurulları önem taşımaktadır. Bu hususa ilişkin TTK'nın izin verdiği ölçüde müdahale ise Sermaye Piyasası Kurulu tarafından çıkarılan Kurumsal Yönetim Tebliği (II-17.1)⁴¹ ile yapılmaktadır. Hemen belirtelim Tebliğ tüm halka açık şirketleri kapsamakla birlikte, Tebliğ'e ek olarak çıkartılan Kurumsal Yönetim İlkeleri (KYİ) payları borsanın belirli pazarlarında işlem gören şirketler için zorunlu olarak düzenlenmiştir.⁴² Buna göre icra kuruluna ilişkin hükümler şu şekilde sıralanabilir:

³⁷ Tekinalp, 12-69.

³⁸ Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel, § 29 N.37

³⁹ Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel, § 29 N. 61.

⁴⁰ Bkz. Forstmoser, § 5 N. 80.

⁴¹ RG, 30.12.2011, S: 28158.

⁴² Payları Ulusal Pazar, İkinci Ulusal Pazar veya Kurumsal Ürünler Pazarında işlem gören ortaklıklar ile Paylarının ilk defa halka arz edilmesi ve/veya borsada işlem görmeye başlaması için Kurula başvuran/başvurulan ortaklıklardan; payları Ulusal Pazar, İkinci Ulusal Pazar veya Kurumsal Ürünler Pazarında işlem görecektir olanlar.

“Yönetim kurulu başkanı ile icra başkanı/genel müdürün yetkilerinin net bir biçimde ayrıştırılması ve bu ayrımın yazılı olarak esas sözleşmede ifade edilmesi esastır. Şirkette hiç kimse tek başına sınırsız karar verme yetkisi ile donatılmamalıdır” (m. 4.2.5).

“Yönetim kurulu başkanı ve icra başkanı/genel müdürün aynı kişi olmasına karar verilmesi durumunda, bu durum gerekçesi ile birlikte KAP’ta açıklanır” (m. 4.2.6).

“Yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğu icrada görevli olmayan üyelere oluşur. İcrada görevli olmayan yönetim kurulu üyesi, üyelik haricinde şirkette başkaca herhangi bir idari görevi veya kendisine bağlı icrai mahiyette faaliyet gösteren bir birim bulunmayan ve şirketin günlük iş akışına ve olağan faaliyetlerine müdahil olmayan kişidir” (m.4.3.2).

“İcrada görevli olmayan yönetim kurulu üyeleri içerisinde, görevlerini hiçbir etki altında kalmaksızın yapabilme niteliğine sahip bağımsız üyeler bulunur” (m. 4.3.3).

KYİ incelendiğinde, yönetim kurulu başkanı ile icra başkanının ayrışması gerektiği vurgulanmış, bunun gerekçesi olarak da yönetimin tek bir kişinin elinde sınırsız olarak kalmaması gerektiği gösterilmiştir. Benzer bir hüküm, Bankacılık Kanunu m. 23/1’de düzenlenmiş, genel müdürlük ve yönetim kurulu başkanlığı görevlerinin aynı kişi tarafından icra edilemeyeceği ifade edilmiştir. Gerçekten de her iki görevin bir kişide birleşmesi gücün tek elde toplanmasına neden olduğu gibi, şirketin yönetiminde, özellikle pay sahipleri ile yönetim yetkisine sahip kişiler arasında menfaat dengesinin sağlanmasında sorunlar ortaya çıkarır. Gücün tek elde toplanmasının en önemli sonuçlarından biri de yönetim kurulunun, devredilemez yetkilerinden olan gözetim görevini gereği gibi yerine getirmesine engel olmasıdır. Esasen karar alma sürecinin icra kuruluna, bu kararları kontrol ve denetleme sürecinin ise yönetim kuruluna ait olması en ideal yönetim modelini oluşturur. Özellikle KYİ m. 4.3.2’de de belirtildiği üzere, yönetim kurulunun çoğunluğu icrada görevli olmayan üyelere oluşmasının, anılan üyeler içinde bağımsız yönetim kurulu üyelerinin yer almasının da (KYİ m.4.3.3) en önemli nedenlerinden biri budur. Ancak yönetim kurulunda icracı olan üyelerinde bulunması gereklidir. Bu husus KYİ m. 4.3.3’te de ayrıca belirtilmiş, yönetim kurulunda icrada görevli olan

ve olmayan üyelerin bulunacağı düzenlenmiştir. Zira dualist sistemin, başka bir ifade ile yönetim ve gözetim kurulu bulunan ve bu iki kurulun birbirinden tümüyle ayrıştığı yönetim modelinde, iki kurul arasındaki bilgi iletişiminin zayıfladığı ve üst denetim görevinin yalnızca performans değerlendirmesine dönüşebildiği görülmektedir. Alman şirketlerinde yönetimin aldığı kararlar nedeniyle yaşanan skandallar bunun en önemli göstergesidir.⁴³

KYİ m. 4.3.3’de icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyelerinin bir kısmının bağımsız yönetim kurulu üyeleri arasından seçilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Avrupa Birliği Komisyonu’nun payları borsada işlem gören anonim şirketlerde, icracı olmayan yönetim kurulu üyelerinin yönetim kurulundaki ve komitelerdeki işlevlerine ilişkin 2005/162/EC sayılı Tavsiyesi’nde icracı olmayan üye, ortaklığın günlük yönetimine dahil olmayan yönetim kurulu üyesi olarak tanımlanmış (m. 2.3), Tavsiye’nin bir diğer maddesinde ise icracı olmayan yönetim kurulu üyesinin yönetim kurulunun, icracı üye dışındaki üyesi olduğu belirtilmiştir (m. 2.4). KYİ m. 4.3.2’de de benzer bir hüküm bulunmaktadır. Bu yapılan tanımlardan çıkan ortak sonuç, bağımsız yönetim kurulu üyesinin icra kurulunda yer almayacağıdır.

Bağımsız bir yönetim kurulu üyesinin, KYİ’de de ifade edildiği gibi şirkette başkaca herhangi bir idari görevinin veya kendisine bağlı icrai mahiyette faaliyet gösteren bir birim bulunamayacağının ve şirketin günlük iş akışına ve olağan faaliyetlerine müdahil olamayacağının tespiti yapıldıktan sonra, yönetim ve temsil yetkisinin devredilmediği yönetim kurullarında bağımsız yönetim kurulu üyesi bulunup bulunmayacağı sorusu gündeme gelir. Zira bağımsız yönetim kurulu üyesi icrai faaliyette bulunamamaktadır. Yetki devredilmişse, yetkisini devreden yönetim kurulu üyeleri icracı olmayan yönetim kurulu üyesi olacaktır. Öte yandan TTK m. 367/2’de, yönetimin devredilmesi halinde, yönetim kurulunun tüm üyelerine ait olacağı hüküm altına alınmıştır. Bağımsız yönetim kurulu üyelerinin icracı olmayan yönetim kurulu üyesi niteliğini taşıması gerekliliği nedeniyle, KYİ’ye tabi olacak her şirkette yönetim kurulunun TTK m. 367/1 çerçevesinde

⁴³ Melsa Ararat/Muzaffer Eroğlu, “Yönetişim (Kurumsal Yönetim) Kalitesi Açısından İcra ve Kontrol İşlevinin Ayrılığı”, *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, İstanbul 2017, C. 5, S. 1, s. 110.

yetki devri yapması zorunludur.⁴⁴ Ancak uygulamada payları borsanın belirli pazarlarında işlem gören şirketler için bu yönde bir zorunluluk öngörülmesi işlevsel değildir. Dolayısıyla anılan şirketler açısından KYİ m. 4.3.3'ün uygulanabilirliği bulunmamaktadır.

Burada bahsedilmesi gereken başka bir husus ise, icra kurulu başkanın aynı zamanda anonim şirketin CEO'su (Chief Executive Officer) olması durumudur. Bir tanıma göre CEO, şirketin üst düzey yöneticilerini yöneten kişidir.⁴⁵ Türk hukukunda CEO'nun tanımına, görev ve sorumluluğuna ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Anonim şirketlerde yönetim ve gözetim ayrımının sağlanması, şirketin profesyonel yöneticiler eliyle yönetilebilmesi bakımından uygulamada, özellikle halka açık anonim şirketlerin CEO eliyle yönetildiği görülmektedir. CEO'nun görev ve yetkileri şirket esas sözleşmesi ve iç yönergede belirlenir. Esasen ister CEO, ister Murahhas Üye ya da Müdür, ister icra kurulu başkanı olarak adlandırılınsın, hukuki açıdan önem taşıyan ilgili kişinin hangi sığata sahip olduğu değil, şirketin yönetim ve temsiline ilişkin TTK'nın hangi hükümleri kapsamında, hangi yetkilere sahip olduğudur.⁴⁶ Dolayısıyla bir anonim şirkette, TTK m. 367/1 kapsamında yönetim devrinin gerçekleşmesi ve bir icra kurulunun oluşması halinde bu icra kurulunun bir başkanı olması ve bunun CEO olarak adlandırılması mümkündür. Bu halde KYİ uyarınca şirketin CEO'su ile yönetim kurulu başkanının aynı kişiler olmaması gerekir.⁴⁷ Bu sıfatların tek bir kişide toplanması halinde söz konusu durumun gerekçeleriyle birlikte kamuyu aydınlatma platformunda (KAP) açıklanması gerekir.⁴⁸

⁴⁴ Veliye Yanlı, "Anonim Şirketlerin Vergi Borçlarından Kanunî Temsilcilerinin Sorumluluğuna İlişkin Bazı Hususlar", *BATİDER*, Ankara 2013, C. XXIX, S.4, s. 75; Yönetim ve yetki devri yapılmaması halinde, tüm yönetim kurulu üyelerini icracı yönetim kurulu üyesi olarak da nitelememek gerektiği, bu takdirde görev ve yetkilerin kurul halinde kullanılacağından, yönetim ve temsil görevini üstlenmiş icracı yönetim kurulu üyesi de bulunmayacağı yönünde bkz. Çağlar Manavgat, "Bağımsız Yönetim Kurulunun İşlevleri ve Sahip Olmaları Gereken Nitelikler", *BATİDER*, Ankara 2014, C. XXX, S. 1, s. 43.

⁴⁵ Ayşe Odman Boztosun, *Hukuksal Açıdan Bağımsız Yönetim Kurulu Üyeliği, Seçkin Kitabevi*, Ankara 2013, s. 45, Öğretideki başka tanımlar için bkz. Ahmet Cemil Ünal, *Türk ve Yabancı Hukuk Sistemlerinde CEO'nun Hukuki Konumu*, Adalet Yayınevi, Ankara 2014, s. 134

⁴⁶ Altay, s. 79-80; Kırca (Şehirli Çelik/ Manavgat), s. 595, 596.

⁴⁷ Şirkette karar verme ve icra yetkisinin tek bir kişi elinde toplanmasının şirketin stratejik yönetimi bakımından daha etkili olacağına ilişkin öğretideki görüşler için bkz. Doğan, s. 66 dn. 208.

⁴⁸ Sermaye Piyasası Kanunu m. 3/1-k'ye göre, mevzuat uyarınca kamuya açıklan-

Bu arada son olarak tartışılması gereken konu ise, yönetim kurulu kararıyla ve TTK m. 367/1'deki diğer koşulların gerçekleşmesi yoluyla yetkiyi devralan icra kurulunun, bu yetkileri başka bir kişi ya da kişilere devredip devredemeyeceğidir. Öğretide yönetim kurulunun onay vermesi ve iç yönergede hüküm bulunması halinde ikinci devrin mümkün olduğunu savunan görüşler bulunmaktadır.⁴⁹ Ancak icra kurulunun devraldığı yetkiyi başka kişi ve kişilere devredemeyeceğinin kabulü gereklidir.⁵⁰ TTK m. 375/1-d hükmüne göre müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları yönetim kurulunun devredilemez yetkileri arasında düzenlenmiştir. Anılan yetkinin yönetim kurulu dışında kullanılması mümkün değildir. Bunun yanında, TTK'da nasıl ki genel kurul ve yönetim kurulu arasında bir işlev ayrılığı söz konusuysa, kanunun düzenlediği şekilde her iki organ birbirinin görev ve yetkilerine müdahale edemiyorsa, benzer durumun yönetim kurulu ile icra kurulu arasında da var olduğu kabul edilmelidir. Aksi takdirde, genel kurulun, yönetim kurul üyelerini seçme göreviyle güdülen amaca aykırı davranılmış olur.⁵¹

C. Hukuki Statüsü

İcra kurulunun, yönetim kurulunun yönetim ve temsil görevini devralması ve iç yönerge ile kendisi için belirlenen alanla sınırlı olmak üzere yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri dışındaki diğer görevlere ilişkin yetkileri kullanması ve TTK m. 553/2 kapsamında fiil ve kararlarından sorumlu olması, hukuki statüsünü belirlemeyi zorunlu kılmaktadır.

ması gerekli olan bilgilerin elektronik imzalı olarak iletildiği ve kamuya duyurulduğu elektronik sistem kamuyu aydınlatma platformudur.

⁴⁹ Forstmoser, § 4 N. 46; Watter/Roth Pellanda, Art 716b N. 15.

⁵⁰ Yönetimin tekrar devrinin mümkün olmadığı yönünde bkz. Tekinalp, 12-62; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 597; Doğan, s. 236-237; Altay, s. 86-87. Ayrıca Yargıtay 11. Hukuk Dairesi kararında "TTK m. 375 uyarınca, müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz olanların atanmaları ve görevden alınmaları, yönetim kurulunun devredilemez yetkileri arasındadır. Bu nedenle, yönetim kurulu kararı olmaksızın şirket genel müdürü tarafından bir şube müdürü atanması hukuka aykırıdır" yönünde karar vermiştir. Bkz. 11. HD.14.06.2017, E. 2016/1223, K. 2017/3709, *Batider*, Ankara 2017, C. XXXIII, S. 3, s. 279.

⁵¹ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 597.

Yönetimin devri esas olarak, yönetim kurulunun aldığı kararın uygulanması için yetkinin devralanlara bırakılması değil, bizzat karar alma yetkisinin devri anlamına gelmektedir. Başka bir ifade ile burada organsal işlevin devri söz konusudur. İsviçre öğretisinde İBK m. 716b'de organsal işlevin devrinin söz konusu olup olmadığı bakımından, organ sorumluluğu doğuran İBK 754/1'in (TTK m. 553) dikkate alınması gerektiği ileri sürülmüş, organın şirketin iradesini oluşturan kararlar aldığı belirtilmiştir. Dolayısıyla, İsviçre öğretisinde yönetimi devralanların, şirketin iradesini oluşturan kararlar almaları ve bu kararlar nedeniyle sorumluluk hükümlerine tabi olmaları nedeniyle organ sıfatını kazanacakları kabul edilmektedir.⁵² Türk hukukunda da aynı görüşü savunan yazarlar bulunmaktadır.⁵³

Yetki devrinde organsal yetkilerin devrolduğu konusunda hiçbir şüphe bulunmamakla birlikte, yetkiyi devralanların ileri sürüldüğü gibi organ sıfatını kazanıp kazanmadığı tartışmalıdır. Zira organ, fiilleriyle tüzel kişiyi borç altına sokabilir, özel sorumluluk rejimine tabidir ve organın eksikliği tüzel kişinin sona ermesi ile sonuçlanır. İcra kurulunun az önce saydığımız fiilleri ve işlemleriyle şirketi borç altına sokması ve TTK m. 553/2'deki sorumluluk hükmüne tabi olması açısından bu şartlar gerçekleşmektedir. Ancak TTK 530'da düzenlenen ve organ eksikliğinin şirketin feshi sonucunu yaratmasına ilişkin hüküm icra kurulu bakımından uygulanamaz. Zira TTK'da düzenlenmiş iki zorunlu organ yönetim kurulu ve genel kuruldur. Ancak, bu iki zorunlu organın bulunmaması veya genel kurulun toplanamaması halinde ancak şirketin feshi gündeme gelir. Dolayısıyla icra kurulunun zorunlu bir organ olduğundan bahsetmek mümkün değildir. Olsa olsa ihtiyari bir organ olarak nitelendirilebilir.

D. Sorumluluğu

Yönetim kurulunca yapılan yetki devri sonucunda, icra kurulunun gerçekleştirdiği fiil ve işlemler nedeniyle sorumluluğu söz konu-

⁵² Bkz. Böckli, §13, N.311; Ronald von Büren/Walter A Stoffel/ Rolf H Weber, Grundriss des Aktienrechts, 3.Aufl, Schulthess Verlag, Zürich,Basel,Genf 2011, N. 454.; Forstmoser, §6, N.25.

⁵³ Kırca/Şehirali Çelik/ Manavgat, s. 593; Akdağ Güney, 102; Doğan, s. 244; Aksi görüş için bkz. Duygu Demirel, "Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri", *Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.7, S.2, s. 224-225.

sudur. Kural olarak yönetim kurulu üyeleri devrettikleri görev ve yetkiler ile ilgili olarak sorumlu tutulamazlar. Bu husus, “Kanundan veya esas sözleşmeden doğan bir görevi veya yetkiyi, kanuna dayanarak, başkasına devreden organlar veya kişiler, bu görev ve yetkileri devralan kişilerin seçiminde makul derecede özen göstermediklerinin ispat edilmesi hâli hariç, bu kişilerin fiil ve kararlarından sorumlu olmazlar” hükmüyle TTK m. 553/2’de düzenlenmiştir.

İcra kurulunun fiil ve kararlarından TTK m. 553/2 kapsamında sorumlu olabilmesi için öncelikle kanuna uygun bir devrin gerçekleşmesi şarttır. Dolayısıyla yetki devrine ilişkin hüküm esas sözleşmede yer almalı ve iç yönerge ile bu husus düzenlenmeli, yönetim kurulu da bu yönde karar almalıdır. Bunun yanında yapılan devrin, TTK m. 375’te sayılan yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri arasında yer almaması gerekir. Aksi takdirde, hukuka uygun bir yetki devri yapılmamış olur.

Daha önce de belirttiğimiz üzere, yetki devri bir ya da birden fazla kişiye farklı konularda yapılabileceği gibi, birden fazla kişiye aynı görev ve yetkiler devredilmiş olabilir. Böyle bir durumda icra kurulu gündeme gelir. Usulüne uygun bir devir gerçekleştiği takdirde, icra kurulu da yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna ilişkin hükümlere tabi olur. Başka bir ifade ile TTK m. 553/1’e göre kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar. İcra kuruluna, ortaya çıkan zararın tazmini bakımından farklılaştırılmış teselsül hükümleri uygulanır (TTK m. 557).

İcra kuruluna yapılan yetki devri nedeniyle, icra kurulunun organ olarak nitelenmesinin sonuçlarından biri de yönetim kurulu üyeleri ile aynı özen ve bağlılık yükümüne tabi tutulmalarıdır. Bunun yanında, yönetimi devralan icra kurulu üyeleri pay sahipleri arasında eşit işlem ilkesini (TTK m. 357) gözeterek hareket etmekle, başka bir ifade ile pay sahiplerini eşit şartlarda eşit işleme tabi tutmakla yükümlüdürler⁵⁴.

⁵⁴ Forstmoser, §6, N.27.

SONUÇ

TTK m. 367/1 ve TTK m. 370/2 hükümleri kapsamında yönetim kuruluna ait olan yönetim ve temsil yetkisinin devri mümkündür. Buna göre, esas sözleşmede hüküm bulunması, iç yönergenin bu devrin kapsamını düzenlemesi ve bu konuya ilişkin yönetim kurulu kararının bulunması geçerli bir devrin yapılması için yeterlidir. Her ne kadar temsil yetkisinin devri açısından esas sözleşmede düzenlenmenin bir koşul olarak aranmaması gerektiğini savunan görüşler bulunsa da, TTK m. 370/1 hükmünde çift imza yetkisinin kullanımı esas sözleşmede aksine bir hüküm bulunmamasına bağlandığından, temsil yetkisinin devri açısından da yine esas sözleşmede düzenlenme şartı aranmalıdır.

Uygulamada yönetim ve temsil yetkisinin birden fazla kişiye devredilmesi, anonim şirket içerisinde icra kurulunun oluşmasına neden olmaktadır. İcra kurulu anonim şirkete daha fazla zaman ayırıp, yönetime katkı sağlayabilecek kişilerden oluşur. İcra kuruluna tüm görev ve yetkilerin devri gerekli değildir. TTK m. 367/1 hükmünde de açıkça, görev ve yetkilerin kısmen ya da tamamen devrinden bahsedilmiştir. Şirketin günlük ve genel işlerinin gerçekleştirilmesi için gerekli olan yetki ve görevlerin devri yeterlidir. Bununla birlikte, yönetimin devrini düzenleyen hükümler genel, çok önemli olmayan, devredilene takdir yetkisini kullanma imkânı vermeyen kararlara ilişkin değildir. Zira anılan yetkilerin devri ve kullanılması nedeniyle TTK m. 553/2' de düzenlenen sorumluluğa ilişkin hükümler uygulanır.

İcra kuruluna ilişkin düzenlemelerden biri de KYİ' de yer almaktadır. Anılan ilkelerde bağımsız yönetim kurulu üyelerinin icracı olmayan yönetim kurulu üyelerinden seçilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Dolayısıyla icra kurulu üyeleri arasında bağımsız yönetim kurulu üyesi bulunamayacaktır. Öte yandan TTK m. 367/2' de, yönetimin devredilmemesi halinde, yönetim kurulunun tüm üyelerine ait olacağı hüküm altına alınmıştır. Bağımsız yönetim kurulu üyelerinin icracı olmayan yönetim kurulu üyesi niteliğini taşıması gerekliliği nedeniyle, KYİ' ye tabi olacak her şirkette yönetim kurulunun TTK m. 367/1 çerçevesinde yetki devri yapması zorunludur. Ancak uygulamada payları borsanın belirli pazarlarında işlem gören şirketler için bu yönde bir

zorunluluk öngörülmesi işlevsel değildir. Dolayısıyla anılan şirketler açısından KYİ m. 4.3.3'ün uygulanabilirliği bulunmamaktadır.

İcra kuruluna görev ve yetkilerin devrinde, organsal yetkilerin devri söz konusudur. Dolayısıyla bu yetkiyi devralanlar, organ sıfatını kazanmaktadır. Ancak burada kanunen anonim şirkette bulunması gereken zorunlu bir organ değil, yönetim organı tarafından oluşturulan ihtiyari bir organdan bahsetmek mümkündür.

Kaynakça

- Akdağ Güney Necla, "6552 sayılı Torba Kanun ile TTK md. 371'e Eklenen Yedinci Fıkra İlişkin Değerlendirmeler", www.arslanlibilimarşivi.com
- Akdağ Güney Necla, Anonim Şirket Yönetim Kurulu, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2016
- Altay Anlam, Anonim Ortaklıkta Yönetim Yetkilerinin Devrinin Sorumluluğa Etkileri, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2011
- Ararat Melsa/Eroğlu Muzaffer, "Yönetişim (Kurumsal Yönetim) Kalitesi Açısından İcra ve Kontrol İşlevinin Ayrılığı", *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, İstanbul 2017, C. 5, Sa. 1, s. 105-122.
- Böckli Peter, Schweizer Aktienrecht, 4. Aufl, Schulthess Verlag, Basel 2009.
- Demirel Duygu, "Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri", *Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.7, S.2, s. 211-250.
- Doğan Beşir Fatih, Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010
- Forstmoser Peter/Meier-Hayoz Arthur/Nobel Peter: Schweizerisches Aktienrecht, Staempfli Verlag, Bern 1996.
- Forstmoser Peter Organisation und Organisationsreglement der Aktiengesellschaft Rechtliche Ordnung und Umsetzung in der Praxis, Schulthess Juristische Medien AG, Zürich 2011
- Kırca İsmail (Şehirali Çelik Feyzan/Manavgat Çağlar), Anonim Şirketler Hukuku, C.I, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 2013
- Kırca İsmail, "TTK m. 371.7 Hakkında Bir İnceleme: AB'ye Üyelik Yolunda Geri Adım", *BATİDER*, Ankara 2014, C. XXX, S. 3, s. 23-37.
- Köksal Aytaç, Bağımsız Denetim Sözleşmesi, Beta Basım, İstanbul 2009.
- Manavgat Çağlar, "Bağımsız Yönetim Kurulunun İşlevleri ve Sahip Olmaları Gereken Nitelikler", *BATİDER*, Ankara 2014, C. XXX, S. 1, s. 35-75
- Odman Boztosun Ayşe, Hukuksal Açıdan Bağımsız Yönetim Kurulu Üyeliği, Seçkin Kitabevi, Ankara 2013
- Öztañ Bilge, Medeni Hukuk Tüzel Kişilerinde Organ Kavramı ve Organın Fiillerinden Doğan Sorumluluk, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara 1970
- Pulaşlı Hasan, Şirketler Hukuku Şerhi, C.II, B.3, Adalet Yayınevi, Ankara 2018

Tekinalp Ünal, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Vedat Kitapçılık, B. 4, İstanbul 2015

Ünal Ahmet Cemil, Türk ve Yabancı Hukuk Sistemlerinde CEO'nun Hukuki Konumu, Adalet Yayınevi, Ankara 2014

von Büren, Ronald /Stoffel, Walter A./Weber, Rolf H., Grundriss des Aktienrechts, 3.Aufl, Schulthess Verlag, Zürich,Basel,Genf 2011

Watter Rolf /Roth Pellanda Katia, Basler Kommentar, Obligationenrecht II, 4. Aufl, Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel 2011

Yanlı Veliye/Okutan Nilsson Gül, "Anonim ve Limited Şirketlerde Sınırlı Yetkili Temsilci Tayini", *BATİDER*, Ankara 2014, C. XXX, S. 4, s. 5-42.

Yanlı Veliye, "Anonim Şirketlerin Vergi Borçlarından Kanunî Temsilcilerinin Sorumluluğuna İlişkin Bazı Hususlar", *BATİDER*, Ankara 2013, C. XXIX, S.4, s. 59-79